Ч. 221. (392). Львів, Пятниця, дня 8. вересня 1916. Рік II.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 6 сот. На провінциї 8 сот. В занятих теріторіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна ґазета.

Виходить що дня рано крім понеділка.

Ціни передплати у Львові:

За рік	18·— К.
„ півроку	9·— „
„ чвертьроку	5·— „
„ місяць	1·80 „

В краю і державі:

За рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

За границею:

В Німеччині	28 мар.
В Америці	8 дол.
В инших державах	40 фр.

Рекламациї вільні від почтової оплати. Рукописі звертаєть ся лиш означені, а звертаєть ся тільки зажадані і застережені. — „Українське Слово“ продають всі бюра по цілім краю.

Адреса редакциї, адміністрациї й експедициї: ЛЬВІВ, ул. Руська 3.

В справі контролї заграничної політики.

(З засіданя угорського сойму).

На передвчерашнім засіданю забрав голос гр. Андраші, щоб умотивувати своє внесене про скликанє делеґацій. Бесідник не бачить правної перешкоди для скликаня делеґацій. Певно австрійське правительство не уважає скликаня делеґацій вказаним, однак се не може бути причиною, чому і угорське правительство не мало би виповнити своїх обовязків, які випливають з конституції. Скликанє делеґацій є тим конечнійше, що поповнено великі похибки і занедбаня, за що треба потягнути до відвічальности одвітні орґани і то перед форум, котре має власть повадити в конечнім разі тих, що похибки поповнили. Се прецінь ясне, що теперішна управа заграничних справ не повинна остати без згідної з конституцією контролї. Бесідник наводить конкретні докази на поперте свого твердженя, що наша дипломатія не доросла до ситуації. Ґр. Андраші обговорював передвоєнні події, котрі попередили війну з Італією, покликуючи ся на ріжні акти з „Червоної книги“. Треба було в Італії і Румунії поперти становисько тих, котрі війни не бажали. Треба було старати ся за всяку ціну створити таку ситуацію, котра була би уможливила дорогою погрози або за ціну жертв позисканє для нас Румунії. В імя патріотизму можна домагати ся послїдної крови і послїдного шелюга, не можна однак домагати ся, щоб Угри бездільно і мовчки акцептували правлїнє, яке уважають небезпечним.

Президент міністрів Тіса заявив, що в Італії і Румунії панували так сильні ворожі струї, що ніяка дипльоматична акція не могла змінити положеня. Концесії Італійцям пороблено в найліпшій вірі і в разї їх прийнятя були би вони точно виповнені. Президент міністрів перечить рішучо, будьто підвисшувано концесії Італійцям в міру, як погіршувала ся військова ситуація. Твердженє се ошибочне, що більші концесії зроблено під враженєм упадку Перемишля. Факт, що дійсно на час упадку Перемишля припадає підвисшенє концесій, треба пояснити тим, що тоді одержали ми відповідь зі сторони Італії на зроблені нами пропозиції. — Президент просить о поставлене внесеня Андраші на дневний порядок, що й Палата ухвалила.

Ґр. Аппоні мотивував своє внесенє в виді проєкту закону, після котрого міністер заграничних справ був би обовязаний ставити ся в угорськім соймі. Внесенє має ту саму ціль, що й внесенє Андрашого, а стремить до того, щоб також тоді, як би скликанє делеґацій показалось неможливим, міг угорський сойм виконувати контролю над міністром заграничних справ. Стати ся се може в дорозі закона ad hoc.

Президент міністрів Тіса заявив, що хоч з самим внесенєм не годить ся, не має однак нічо проти того, щоб і се внесенє піддано під наради сойму, що Палата приняла. Дискусія над обома внесенями відбуде ся в слїдуючий второк.

Увільненє рільників від військової служби.

Рескриптом з дня 25. серпня міністерство рільництва подає до відома, що міністерство війни в порозуміню з міністерством краєвої оборони зарядило рескриптом з дня 7. серпня звільняти і на будуче рільників, а саме;

Самостійних рільників і їх заступників, урядників і надзирателів рільничих господарств, надзирателів лісів і конче потрібних в рільничих господарствах ковалів, колодіїв і мельників, які доси були увільнені від служби поза фронтом центральними військовими властями (міністерством війни, міністерством краєвої оборони). Тим, що їх центральні військові власти увільнили з господарських зглядів до 30. вересня с. р., продовжує ся провізоричне увільненє від військової служби (Enthebung) до 30. падолиста с. р. Продовженє їх увільненя після рішеня міністерства рільництва з дня 31. мая с. р. може слїдувати тодї, як політична повітова власть повідомить о тім дотичну доповняючу повітову команду (Ergänzungsbezirkskommando). Провізоричні увільненя до 30. вересня с. р., заряджені старостовом на основі висше наведеного рескрипту підлягають також згаданому заряденю. Виємок становлять увільненя, удїлені військовими командами або взагалї командами, що підлягають військовим центральним властям.

Висше наведені особи мають дістати увільненя на неограничений час, як є признані за неспосібних на фронті, а за спосібних до помічної служби, зглядно до служби в загальнім ополченю без оружа (Landsturm ohne Waffen). Ті особи по дни 30. падолиста мусять відповідні військові власти признати неспосібними до служби на фронті і на будуче. Військові ґажисти (отже також кадети і хорунжі), а окрім того всї, увільнені від служби на фронті, мають у властивім часї в належний спосіб внести подане о дальше увільненє до центральних військових властий. Всї мущини, які по упливі свого увільненя не одержать дальшого увільненя на основі внесеного поданя, мають сейчас зголосити ся до служби.

Особи, увільнені від служби поза фронтом, можуть не зголошувати ся до служби аж до часу полагодженя внесеного поданя лиш тодї, як рівночасно повідомлять о тім телеграфічно

З нашої долї.

Була учителькою в однім пограничнім селї.

Коли знялась світова заваруха, а сполохані птиці покидали свої гнїзда, утїкаючи стадами на захід, вона свого гнїзда кидати не хотїла.

Стільки лїт праці й здоровля посвятила, стільки солодких споминів вяже її з сим гнїздом, де провела свої молоді лїта. Та вкінци, як покидати сю дітвору, в серця котрої вона защіплювала святі народні ідеали, мов на запущенїй забутій ниві сіяла насїнє нового житя, поступу, добра! І лишилась на своїй посадї; хай діє ся, що хоче...

Настали инші порядки, иньший лад. „Освободителі“ відібрали їй право учити дітий, поставили в селї свого учителя, бо вона — „неблагонадьожна“ була...

Часи цілорічного наїзду були для неї — гіркі-прегіркі, але якось перебулось те лихо. Прийшло літо минувшого року, як ненадійно Москалї прийшли, так ненадійно й забрались з села і одного дня ранком, як раз до схід сонця — вступають в село наші війська.

Вернули давні часи, вернули давні надії, вернуло давнє житє...

Прийшла сьогорічна весна. Зацвили сади, поля й луги; рай настав. Учителька з дітворою засіяла в городци при школї — цвіти, ярину; ходить коло дерев овочевих, пчіл, радують ся весною — житєм — не прочуває ніякого лиха. Прийшов місяць май, розцвились квіточки в огородци, кожда днина красша й приналійша від попередної... Нараз, гей птиці перед бурею, ідуть зі сходу трени довгими рядами, потім якісь далекі громи чути, нова буря йде!

Мороз пронибав тїлом. Квіточки дрібні, відай не я вас буду зривати... подумала вчителька, та стала свої річи пакувати... Хоть дещо з більшого, лучшого, бо усего забрати не можна.

Сим разом треба вже своє гнїздо кинути, не хватає сил, щоби лишитись — та нову інвазію стрічати.

Я тоді, якраз стояв в її селї. Вона дістала позволенє їхати з нашим треном; взяли ми її річи на віз, та в дорогу. Прочі люди поки що зістали в селї, зістала там також старенька мати вчительки, котра за ніяку ціну не хотїла покидати школи, та городу й пасіки...

Начались горячі бої, ми мандрували тут і там — а наша бідна вчителька з нами. Переносила терпеливо усі злидні, спала, де попало, як вояки, раз на возї, раз в вояцькій палатці (цельті) на мокрій землї — їла те, що й ми, прості вояки, а як не було що їсти, то голодувала разом з нами, але не покидала нас, бо боялась, щоб її враз з другими збігцями не забрали в глубину до бараків! Сього боялась вона, як найбільшого лиха! Мала надію, що ми сьогодня-завтра може вернемо назад і вона побачить опять своє гнїздо.

Тимчасом положенє її при нашім трені ставало чим раз грізнійше... Чи слота, чи погода, ми все на дворі, чи холод, чи голод, ми не питаєм, ми вже зжились з лихом, але вчителька наша марніла з дня на день... А скільки ще мусїла перебути насмішок, пониженя, обид — бо звичайно вояки, особливо ті, що її не знали гадали, що се причіпилась до трену якась весела дама...

І нїхто сего не знає, скільки сліз пролила бідна вчителька; цілими ночами вона нишком ридала:

Я, бувало, раджу їй, — Їдьте до Львова, там наші не дадуть вам згинути.

— Як поїду без пашпорту — не пустять там, де я хочу, лиш займуть з другими збігцями тай поженуть там, де я-б не хотїла бути,

власть, що має дати призвіл на увільнене, і дотичну доповняючу команду.

Щоби оминути непорозумінь, можуть також ті особи, яких речинець увільненя минає перед 30 вересня, отже на примір з днем 31. серпня, дістати продовжене увільненя на основі додаткового телеґрафічного рескрипту міністерства рільництва з 22. серпня с. р.

Треба отже як найскорше відослати дотичним доповняючим військовим командам таблиці, виповнені німецькою мовою, а на всякий случай треба се зробити перед упливом речинця поодиноких увільнень.

Світова війна.

В Семигороді і Галичині.

З военної пресової кватири пишуть під датою 6. вересня:

Бої з Румунами в Семигороді все ще не ввійшли в стадію більших акцій; лиш сутички передних військ можна запримітити.

На фронті в Карпатах повторили ся великі російські наступи в области Чорного Черемошу на полудне від Бистреця. Росіяни старались з великим напруженем сил втиснути ся в німецьку лінію, відперто її однак всюди. На захід від височини Плоскої ворожі лави, які в тій лісистій країні доходили від Бистриці аж до проваля Пантир, відперто аж на полудне від Рафайлової. На північ від Дністра відновили ся російські масові наступи. Удар був спрямований на захід від Галича. Наші становиська стояли під нагальним огнем і були цілию численних наступів. Як перед кількома днями коло Гороянки, так вчера тут перед перевагою, котрій удало ся втиснути ся на поодиноких місцях, забрано знову часть лінії трохи дальше на захід. Російські тяжкі наступи на полудневім крилі армії Бем-Ермолія на північ від Зборова скінчились знова на нічім.

Російське звідомлене.

З д. 1. вересня по полудни.

Команданта дивізії ґен. Никитина забила куля, котра поцілила його в голову в хвили, як окрилював становисько в селі Лабузи, на полудне від Баранович. На полудне від озера Виґоновського над каналом Оґінського струтила артілєрія стрілами ворожий літак. Впав він між наші а ворожі становиська і наслідком нашого острілюваня спалив ся. В околици Володимира Волинського між Локачами а Свинюхами ведуть ся завзяті бої. Неприятель підприниmає завзяті протинаступи. Також в околици на захід від Новоалексинця шаліє борба. В тій околици в часі борби перелетіли ворожі літаки над нашими лініями в вивідних цілях. Наш летун підпор. козаків Філіпов разом з обсерватором підпор. Хрізоскольцом заатакував ворожий літак, який через те впав, сильно ударяючи об землю. В околици Галича коло села Горожанки веде ся завзята борба. В Карпатах в околици села Томнатик опанували наші війська цілий ряд узгір. В околици Дорни Ватри посунули ся ми трохи на захід. Дня 31. серпня полонили ми в околицях, в котрих зведено бої, загалом 280 офіцирів і 15.501 жовнірів, серед того 2400 Німців і здобули 6 гармат, 55 скорострілів, 7 метавок бомб.

З д. 4. вересня по полудни.

На південний схід від Баранович в околици сіл Дарево, Лабузи, Нагорнин і Рощи, як також на полудне від загороди Березівки підпринимав неприятель д. 3. с. м. від півночи до 7 год. рано ґазові наступи, котрих трійливі филї в кількох відтинках чотири рази повторювали ся. Всї наступи неприятеля відперто, причім потерпів він великі втрати. В сторону Володимира Волинського, в околици Шельвова і Коритниці тривають дальше завзяті бої. В околици Бережан переформсували наші війська переправу через Тенївку (?), західний доплив Золотої Липи і здобули вороже становисько. Полонили вони 80 офіцирів і 2641 жовнірів та здобули 6 скорострілів. В лісистих Карпатах опанували наші війська ряд узгір і посувають ся до угорської границї. Число бранців, полонених від 31. серпня до 3. вересня військами ґен. Брусілова, подають на 383 офіцирів і 19.020 жовнірів, в тім 11 офіцирів і 1300 жовнірів німецьких. Здобуто 12 гармат, 75 скорострілів і 7 метавок мін.

Манїфест румунського короля.

Швайцарські часописи подають манїфест румунського короля до народу, в котрім між иньшим каже:

Надійшов великий день, якого ми від сто літ тужно очікували. Наші предки злучили румунські князївства і тужили за незалежностию. Вони створили єдність румунської держави, щоби відродила ся нація. Нинї маємо нагоду докінчити їх діло; бо що князь Михайло зробив на якийсь протяг часу, те ми хочемо на цїлу будуччину створити: злуку Румунії по сїй і тїй сторонї Карпат і відібране Буковини, де спочивають мощі Степана Великого. Румуни! Від нас се залежить, від нашої завзятости і хоробрости, щоб наші угорські брати добули право вернути до великої, вільної Румунії, яка буде простягати ся від Тиси до Чорного моря, щоб наш нарід серед супокою зазнавав щастя і добробуту.

Участь Румунії.

Виступлене Румунії — пише „Runschau“ має велике військове значінє. Ряди наших ворогів зросли о нову добре уоружену півміліонову армію. Велика прірва між північним і балканським фронтом нараз заповнена. На нас тисне також величезний фронт від Риґи аж до Варни.

В наслїдок того повстало для нас нове і можем сміло сказати — критичне положене, яке вимагає нових і рішаючих постанов.

Букарешт в огни цеппелїнів.

„Dnevnik“ приносить такі подробиці про бомбардоване румунської столиці: Бомбардоване увінчалось знаменитим успіхом. Цеппеліни кинули на самий лиш центр міста 2400 кільограмів динаміту і знищили сю часть міста цілковито. Велику шкоду сконстатовано в арсеналї, де маґазини з порохом експльодували, а будинки по найбільшій части знищені. Також в Котроцені, де мешкає королївська родина, велике знищене. Нї один дім не остав неушкоджений. Зелїзнича стація Філярет і південна часть близько тої стації рівнають ся руїні. Також Дудешт, передмісте Букарешту, ткжко ушкоджене. Цілість творить купу руїн. Переполох серед населеня прибрав неописані розміри.

Болгарія забезпечена від Румунії.

„Бирж. Вѣдомости“ доносять з Букарешту: Ворожі дїланя на болгарсько-румунськім фронтї вже розпочались. Румуни бомбардують деякі болгарські точки над Дунаєм, а Болгари відповідають огнем. На фронт в Добруджі призначено 250.000 російського війська, вже разом з сербськими батальонами добровольців, які находять ся в Росії. Болгарські укріпленя на фронтї Добруджі незвичайно сильні і відповідають найбільшим вимогам. По обох сторонах Дунаю, так по румунській, як і болгарській сторонї незвичайно сильна концентрація артілєрії. Послїдні обсервації літаків ствердили, що Болгари вихіснували перерву в боях на Балканї на те, щоб перемінити край у велику твердиню. Також і сторона від моря є дуже густо заосмотрена в артілєрію.

Успіхи Румунів в першім тижнї війни.

З военної пресової кватири пишуть під датою 3. вересня:

Як перед пяти кварталами Італїйцям так і тепер Румунам приніс перший тиждень війни дуже дешеві успіхи. По коротких боях з нашими висуненими граничними сторожами всціли вони на полудни і сході краю перейти границю і зайняти ті граничні пасма, що лежать перед нашою дефензивою. Простір на північ від проваля Вулькан з гірничою місцевостию Петросені, де гірники разом з нашою граничною жандармерією відпирали ворожі передні війська, відтак кітловина Германштату, урожайна країна Кронштату, більша часть комітатів Гаромсек і Чік прийшли без борби в посїдане ворога, котрий поволи лиш посувавсь вперід проти наших нових становиськ, а в зайнятій области ставить полеві укріпленя. Тут і вчера не було більших підприйнять.

За те більші румунські сили, які по обох сторонах проваля Бекес вдерли ся в гори Ґіорґіо, зійшли з західних спадів і старали ся в области Ґіорґіо-Ст. Мікльос перейти горішну Марушу. Проби переходу скінчились однак під нашим огнем на нічім і Румуни вернули назад до своїх місць виходу.

Також і на північ від Орсови, де ми по пятидневних боях відступили перед переважаючими силами на західний беріг Черни, не могли Румуни нічого більше осягнути.

В передоднї боїв на Балканї.

З Атен інформують: Росіяни перейшли коло Ренї Дунай і посувають ся в трьох ґрупах в напрямі Ґалац-Черновода, Ґалац-Сілїстрія і Ґалац-Ґіорґево, звертаючи ся в той спосіб до болгарської границї. А болгарська армія йде рівночасно в сторону румунської границї від Ксанті, щоб замкнути зединеним російсько-румунським військам дорогу.

Начальну команду російської балканської армії, призначеної до борби з Болгарією і Туреччиною, має обняти в. кн. Миколай Миколаєвич.

З Греції.

З Міляно дорогою на Люґано доносять: Коалїційні війська зайняли форти Вольо, Талянді, Патрас і Коронї. Остануть вони на разї на военних кораблях, доки не вияснить ся положене в Атенах.

Великі бої на заході.

Французьке військове звідомлене з д. 4. вересня вечером доносить:

На фронтї над Сомою бої, які розпочали вчера французько-анґлїйські війська, розвинули ся нині по обох сторонах Соми і тривали цілий день з незвичайною завзятостию. На північ від ріки поробили ми значні поступи на схід від села Le Forest, перейшли через ферму L'Hopital і заняли гірський хребет на захід від ліска Marrieres. Завзяті німецькі протинаступи, які звертали ся проти наших нових становиськ на полудне від Combles і виходили з села, зломано огнем скорострілів і огнем замикаючим доступ, який наніс неприятелеви дуже тяжкі втрати. Всю здобуту нашу область ми цілковито удержали. Число полонених протягом двох днів на північ від Соми бранців дійшло тепер до 2500. Ми здобули нині яких десять скорострілів крім поданого вчера числа.

На полудне від Соми французькі війська заатакували ворожі становиська на лінії яких 20 кільометрів від Барле аж до околиці на південь від Chaulnes. Всюди вспіла хоробрість наших жовнірів і сила нашої артілєрії осягнути визначені цїли. На фронтї Барле-Deniecourt взяли ми першу лінію ворожих ровів і примістили ся перед селом Берни і на вівніч від Deniecourt. На нашім правім крилї заатакували ми село Соєкур на півночи і південнім заході та в часї славного приступу цілковито зайняли. Дальше на полудне від Vermandovillers до Chilly здобула наша піхота в незвичайно завзятім бою ціле перше становисько первісного німецького фронту, довге на більше як 4 кільометри, яке мало в собі більше число дуже сильно вибудованих оборонних ліній. Село Chilly зайнято цілковито. Ми обсадили на сходї височину 86, як також західний беріг ліска Chaulues і перейшли гладко наперід з півночи і полудня через село Vermandovillers, якого часть ми зайняли. Наша тяжка артілєрія взяла в огонь ворожі війська, які на лінії Liancourt-Foncles перебували, і розбила їх. Число полонених нами нині на полудне від Соми нераненихбранців перевисшає 2700.

На правім березї Мози укріпили, мимо завзятого острілюваня зі сторони ворога, наш вчерашній успіх. Ми посунули ся яких сто метрів вперід в околици на схід від Флєрі. Німцї звернули коло 9 год. дуже сильний наступ на наші становиська в ліску Шеноа. Тому наступови удало ся спершу видерти нам полеве укріплене на дорозі з Во і рови на захід відти, але в світлих протинаступах відібрали ми цілковито країну, яку переходово віддали і полонили ще

Тимчасом хтось, якісь збігцї оповідали їй, що люди з її села, також вигнані нашими з причини огню, значить її мати враз з ними пішла десь в далекий світ. Другі знов оповідають, що не наші евакували її село, а Москаль забрав усїх людий в глубину свойого краю, а ціле село мало згоріти до тла. І не знати кому вірити. Факт лиш, що вона від своїх рідних відорвана, і Бог сьвятий знає, на як довго,

Усе те підкопало її сили, видно було, що вона не може довше скитатись з нами по лїсах та полях.

Поручено мині відвезти її до найблизшої стації, де військова команда зі співчутєм нею занялась та відставила до Львова.

Сьогодня дістав я від неї листа зі Львова. Добре їй там, бо по перебутих тарапатах, може хотяй спокійно відпочати, та пише менї, що у Львові не вільно їй бути довше, лиш до кінця місяця потім мусить Львів покинути.

А куди піде, та на яку долю — сама не знає.

Гр. Г.

100 бранців. По полудни відбито нові наступні проби Німців на схід від Шеноа. Число полонених вчера і нині в околици Флєрі нераненях бранців доходить до більше, як 500 людий.

З листів дивака.

(Далї).

Так нарід не може виглядати. В народі кожда одиниця мусить мати можливість жити і розвиватись для того народу, не шукати ласки инших. Нарід мусить мати в собі всї области людського житя, щоб кожда одиниця була на своїм місци. Ті области мусить нарід в собі творити і їх пильнувати і знати о них, що вони потрібні, коли хоче зватись народом. І мусить дбати о їх повагу. А до того всього доконче треба свідомости, що добро народу не все тотожне з матеріяльним добром якоїсь одної одиниці, а зате зложенє сього добра народу в злі руки все мстить ся на цїлих поколїнях.

Отже шукаю між нами тих, котрі малиби сю свідомість. Бо у нас богато добрих, прихильних і услужних людий, готових кождому свому доброму знакомому, навіть без ріжниці народности і віроісповіданя, неба прихилити, але ся доброта ще дуже далека від свідомости добра народу, від того понятя патріотизму, яке позволило великим сучасним народам дійти до могучости і значіня і, що найважнійше, дати людству свої великі здобутки культури й цивілїзації.

Ізза браку патріотів в такім значіню ми Українцї не в силї дати культурному світови наглядного доказу, що ми є народом.

Се мабуть навіть не наша вина. Нас Українців я порівнавби з дітьми, що виховують ся між старшими. Инші народи мали своє дитинство, свій хлопячий вік, деякі вже й молодечий перейшли і дійшли до зрілого віку. Ми — колись були дітьми, але свій хлопячий вік збавили в біді, на недугах, ослабленю, спаню, а тепер хотїлиб вже бути зрілими. І нема в нас сього, що набули инші народи в своїм хлопячім і молодечім віцї: нема буйних поривів, фанатизму, романтичности і тої середновічної, ідеальної, молодечої любови вітчини. Ми через те за рівнодушні, за холодні за мало приступні для ідеалїзму, а при наївній сентиментальности за мало меткі.

А до сього лишились в нас сі прикмети діточого віку, які при нормальнім розвою переломлюють ся і зникають в хлопячім і молодечім віцї, а дають лишень основу силї мужеського характеру. Отсими прикметами є в нас: непоправна сварливість, критикоманїя, неуступчивість в дрібничках, гнївливість, заздрість — то всьо, що робить людий нераз на високих відвічальних становищах просто дітваками, що спиняє нераз працю в перворядних інституціях, які уособляють нашу культуру, що доводить до упадку товариське культурне житє. Се не якась злоба одиниць, се дітвацтво на жаль — не невинне. Тут певно й причина тої серед сучасного культурного людства виїмкової недостачі льоґіки в думаню, чого наслїдком є змінюванє переконань і ренеґатство. Бо лишень дітвак з невиробленими, непередуманими переконанями може дати ся переконати нераз зовсім абсурдним арґументам і лишень дітвак може неоправдано, без причини встидати ся чогось, що ніякий культурний чоловік не може вважати чимось злим, іменно: говорити сміло своєю мовою.

Хто схотів би задати собі труду і так безсторонно студіювати чи себе самого, чи инших наших Українців в хвилях такого встиду, сей напевно згодить ся зо мною в такім пониманю сего дивного у культурних людий явища. А для скріпленя того поясненя нехай ще прислухає ся, з якою діточо наївною втїхою чванять ся нераз старі, поважні люди — що вони там а там говорили по українськи. Так дитина домагаєсь доконче, щоб її хвалити за те, що не боялась сама увійти до темної комнати.

Ось у тім і велика трудність, щоб людина, якій видаєть ся, що вона вже доросла, усвідомила собі, що вдачою вона мимо віку ще зовсім дитина. При пробі переконати її об сїм будить ся в ній та знову діточа незріла амбіція. Хто сміє мене вчити? Мене зрілого і досвідченого чоловіка?!! О скільки більша трудність привести цілий нарід до свідомости, що йому ще до зрілости далеко, що почуваня, які в нїм будять ся, се по більшій части діточі почуваня. Головно ся нетерпеливість хотіти без плянового і фахового труду одиниць сотворити цілі части зложеної будови народнього орґанізму. А дальше ся знеохота і вишукуванє винних, коли се неудаєсь, коли воно невідповідає мріям. Се зовсім те саме, що в дитини охота читати і писати, заки зачне вчити ся, а потім знеохота, коли при науці виринають ріжні трудности і коли показуєть ся, що щоб читати і писати, треба вивчитись азбуки. Нерозумінє того, якою постепенною дорогою мусить іти кождий розвій кождої навіть дрібниці є незвичайно питоме для діточого нерозвиненого ума. І в тім трудність, що ні дитина, ні дорослий чоловік з діточим умом сам своєї похибки не догляне. Тим менше цілий нарід.

Пару одиниць до сього треба, одиниць зрілих і розумних, без діточих примх.

(Далї буде).

НОВИНКИ.

— **Відзначенє Українця.** Поручник Гриць Лучаківський дістав signum laudis за хоробре поведенє супроти ворога.

— **Судьба австрійського посольства в Букарештї.** Голяндський посол в Букарештї, який обняв опіку над австрійськими інтересами в Румунії, доніс телеґрамою з дня 2. с. м., що члени австрійського посольства і консуляту тїшать ся як найлїпшим поводженєм.

— **Російські пляни на Східну Галичину.** „Dziennik Kijowski“ приносить вістку, що в російських офіціяльних кругах порішено перед остаточним зайнятєм Галичини не переводити русифікації населеня, але полишити цілковиту свободу. Тим то порішено не позволити „Прикарпатскій Руси“ перенестись до Тернополя, а так само рішено заборонити „Народному Совєтови“ разом з Дуткевичом перебувати в Галичині. Рівночасно Евлогій занехав свою подорож на Буковину, де хотів працювати над поширенєм православя.

— **Румунський воєнний терен.** Більше, як дві треті своїх границь мусить Румунїя боронити перед союзними осередними державами. На півночи і північнім заході граничить вона на лінії яких 730 кільометрів з Угорщиною і Буковиною, на заході і полудни творить Дунай границю від Сербії і Болгарії, разом 620 кільометрів. Лиш яких 500 кільометрів здовж рамени Кілії, Дунаю і Прута ділять її від Росії. Букарешт віддалений від болгарської границі лиш 60 кільометрів, отже так як Львів від Ходорова, а майже два рази більше віддалений від угорсько-семигородської границї, що буде відповідати в приближеню лінії Львів-Галич. Австрійці і Болгари мають отже далеко близше до румунської столиці, як Росіяни, які мусять від Прута перейти повних 200 кільометрів. За те значно дальше мають румунські війська до важнійших точок Австро-Угорщини і балканських держав. Армія Сарая в Солуни віддалена все ще від Букарешту 500 км., отже так само задалеко, як Париж від Штутґарту; Царгород 440, а Софія і Адріянополь яких 800 кільометрів.

— **Зложенє мандату.** Виконуючий комітет польської соціял-демократичної партії не приняв до відома резиґнації посла Дашинського — про яку ми онодї донесли — і візвав його, щоб резиґнафію цофнув. Тепер надійшла з Відня вістка, що посол Дашинський піддав ся ухвалї партії та зачекає з резиґнацією аж до приїзду д-ра Білїнського.

— **Дальші обмеженя в Берлїнї.** Берлїнський маґістрат з огляду на тяжкий довіз яєць призначив на кождого мешканця Берлїна тижнево одно яйце. Рівночасно усталено максимальну тарифу на 29 феників за 1 яйце.

Сеї зими маюсь завести в Берлїнї карти на нафту для тих осіб, котрі не мають в своїх мешканях ґазового або електричного освітленя, а є приневолені в вечір або в ночи працювати у власних мешканях.

— **Реформа подружа в Скандинавії.** До комітету, що займає ся реформою супружого права в скандинавських державах, Норвеґії, Швеції і Данії, внесли найповажнійші шведські жіночі орґанізації спільний меморіял. Містить він 5 найважнійших точок, які випливають з постулятів жіночого руху: 1) Опіка мужа над жінкою, яка істнує після дотеперішного шведського права, має перейти до минувшости. 2) Подружі права мають бути в тім дусї змінені, що так муж, як і жінка обовязані спільно причинювати ся до удержаня дому. В разї, як-би жінка не мала власних доходів, чи то з ренти, чи з зарібку, має ся уважати її домашну працю за таку, що запевнює її і її дітям удержанє зі сторони мужа. 3) Права обох подругів до дітий є рівні. 4) В спірних квестіях що-до дітий, має ся предложити справу до порішеня місцевим властям; мусять вони складати ся в однаковій части з мущин і жінок. 5) Женщина, що виходить за чужого підданого, має задержати свою державну приналежність так довго, як довго перебуває в своїй вітчинї.

— **Заборона румунських часописий.** Міністеріяльне розпорядженє зарядило заборону всїх періодичних видань, які появляють ся в Румунії, а ревізію періодичних видань, які звідти надходять.

— **В зайнятім Кронштатї.** „Times“ приносить вістку, що в зайнятім Кронштатї постановлено румунського президента і румунську поліцію. Румунські війська переходять через Карпати 18-ма (!) провалями.

— **Зміни постанов о обороті картофлею в Галичині.** Заходи Президії ц. к. Намісництва і рільничих корпорацій в краю що-до зміни постанов мінїстеріяльного розпорядку о займаню картофель увінчались повним успіхом.

Основні зміни для Галичини зроблено в трех напрямах;

1) Виказы картофель предкладати муть не поодинокі господарі, лиш уряди громадські. Як такі подавати муть вони весь контінґент призначений до вивозу з певної громади. Контінґент сей обчислить ся по повнім заосмотреню даної громади в картовлї столові, пашні і насїнні.

2) Обовязок достави картофель, закуплених через Воєнне Заведенє для обороту збіжем, до стації заладованя відпаде.

3) Оборот картофлями внутр краю є вільний, лиш на вивіз поза границї Галичини потреба дозволу Воєнного Заведеня для обороту збіжем.

— **В справі ґрису.** Зближає ся час переходу з лїтного кормленя товару до зимового. Як дотепер так і на дальше запевнило Краєве Товариство господарське „Сільський Господар“ у Львові в філії Централї для паш догідний контінґент ґрису для українських рільників.

Зволять проте Хв. Ради філій, Управи кружків і поодинокі П. Т. господарі вже тепер надсилати замовленя на ґрис в метричних сотнарах, подаючи в замовленю скількість штук худоби, для якої ґрис призначений.

Цїни на ґрис зі збіжа старого, приділеного вже млинам до вимеленя, лишають ся ті самі; ґрис пшеничний і житний з нового збіжа коштувати буде з огляду на піднесенє цїн збіжа по 22 коронї за метричний сотнар, loco млин, без мішка.

ОПОВІСТКИ.

Пятниця, дня 8. вересня 1916.

Нинї: 8. вересня гр.-кат. Адріяна, римо-кат. Нар. НМП.

Завтра: 9. вересня гр.-кат. Пімена, римо-кат. Ґеорґенюша.

○ В справі учительських посад на Волини від тепер треба відносити ся прямо до шкільного Комітету у Володимирі Вол. на адресу надпор. Гната Мартинця, етапна почта 259. Кілька посад до обсадженя. 2—3

○ Вписи учеників до української ґімназії з правом прилюдности в Долинї, відбудуть ся в днях 5. і 6. вересня для II—V. кляси; кляси III—V. є клясами комбінованими.

Вступні іспити до I. кляси дня 7. вересня; до кляс висших від 8. до 15. вересня.

Єсли зголосить ся відповідна скількість учеників, будуть отворені кляси VI—VIII.

Вступна такса для учеників I. кляси 10 К, для кляс висших, учеників долинської ґімназії 5 К, для учеників инших заведень 10 К.

Місячна оплата за науку для учеників місцевих 15 К, для замісцевих 10 К, яка в виїмкових разах може бути знижена або дарована.

Оправдані пізнійші вписи будуть узглядняти ся до 1. жовтня. 3—7

○ Вписи до 2-клясової торговельної школи Тов. „Просвіта“ для дівчат і хлопців відбудуть ся в днях від 5. до 9. вересня в годинах від 10—12 перед полуд. і від 4—5 по пол. в льокали школи при улиці Міцкевича ч. 11. (ріг площі св. Юра).

Услівя прийнятя: скінчений 14 рік житя і укінчені 3 кляси школи середної або виділової. В браку тих студий можуть бути кандидати (кандидатки) прийняті на основі вступного іспиту.

В разї достаточного зголошеня кандидатів (кандидаток) може бути отворений однорічний курс для женщин — зглядно 6-місячний вечірний курс.

Всяких інформацій уділяє дирекція письменно або устно.

○ Надзвичайні Загальні Збори К. У. П. Т. в Долинї, які відбули ся дня 1. вересня 1916, рішили скликати Звичайні Загальні Збори К. У. П. Т. в Долинї на день 12. вере-

сня 1916 на годину 12 в полудне а без згляду на число учасників на 1-шу годину тогож дня з слідуючим дневним порядком:

1. Звіт уступаючого Виділу,
2. Вибір нового Виділу і коонтоване Ширшого гімназийного Комітету,
3. Справа гімназийної бурси,
4. Внесеня і запити.

За Виділ:

о. Н. Білецький в. р. голова — о. Мих. Лада в. р. секретар. 2—2

Послідні вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 7. вересня 1916.

На східнім фронті.

Фронт проти Румунії:

Коло Оляг Тепіен відступили наші війська на узгіря на захід від сеї місцевости, щоби о-минути грозяче окрилене. Впрочім при незміненім положеню не було ніяких важнійших подій.

Фронт ґенерала кавалерії архикнязя Карла:

Кількакратні дуже завзяті наступи, які ворог звернув вчера на наш карпатський фронт відперто серед великих втрат для ворога, по части по завзятій боротьбі з близька, по части протинаступом

На південний захід від Фундуль-Молдови довів наш наступ до здобутя точки опору з бльокгавзен. Дістало ся при тім в наші руки 88 неранених бранців. Між Золотою Липою а Дністром в злуці (звязи) з описаними вчера боями зайняли ми приготовані становиська. На схід і на південний схід від Бережан не мали ворожі наступи ніякого успіху.

Фронт ґенерала пільного маршалка князя Леопольда Баварського:

В обсягу армії ґенерала полковника Бем-Ермолія ударемнив наш огонь відокремлені проби наступу зі сторони ворога.

На решті фронту мірний огонь артілерії з обох сторін.

На італійськім фронті.

В Ґорицькім острілювала наша артілерія переходи через Сочу в часі, як неприятель держав під огнем наші становиська коло Локріци і кількох місцевостий в долині Віппах.

На фронті Суґани відперто скоро італійські вивідні відділи, котрі при сильнім співділаню огня рушили на Ціварон.

На півд.-східнім фронті.

Положене незмінене.

Заступник шефа Ґенерального Штабу
фільдмаршалок-поручник ф. Гефер

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На східнім фронті.

Фронт ґенерала пільного маршалка князя Леопольда Баварського:

Нічо важного.

Фронт ґенерала кавалерії архикнязя Карла:

На схід і південний схід від Бережан остали російські наступи без успіху. Між Золотою Липою а Дністром зайняли ми в звязи з описаними вчера боями приготовлені задні становиська, до котрих стягнено протягом дня задні сторожі.

В Карпатах на південний захід від Зеленої, кількократно на Бабі Лудові, на захід від долини Кірлібаби відперто російські, а по обох сторонах Дорни Ватри російсько - румунські наступи.

На західнім фронті.

Битва над Сомою триває дальше; борби на цілій лінії; Анґлійці наступають все на ново, але даром. Коло Ginchy пішли Французи знову на їх великім наступнім фронті на полудне від Соми до приступу, який в північній части заломив ся безуспішно перед нашими лініями. У відтинку Berny-Deniecourt і по обох сторонах Chaulens видерто знову ворогови скорим протинаступом його початкові успіхи. Vermandovillers зайняв. На схід від Мози відперто нові французькі наступи на фронті форт Тіомон — гористий ліс.

На балканськім фронті.

Побідні німецькі і болгарські війська взяли приступом сильно укріплене місце Тутракан. Їх воєнна добича виносить після доси наспівших звітів понад 20.000 полонених, серед того 2 ґенералів і більше як 400 иньших офіцирів та понад 100. гармат. Також кріваві втрати Румунів тяжкі.

Наступ великих російських сил на Добріч відперто.

Перший ґенеральний кватирмайстер Людендорф.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

НОВІ КНИЖКИ.

1) За козацьким хлїбом: Оповідане з давних часів. Книжочка має пять розділів: І) Стріча. II) Неволя. III) Ясир. IV) На чайках. V) Козацький хліб і закінчене та прикрашує еї пять образців. — Ціна одного примірника 70 сот. (для членів 50 сот.).

2) Войнаровський: історична поема К. Рилєва, переклав О. Коваленко. Поему попереджає поясненє „Від Редакції і Вступне слово“ Олекси Коваленка. Ціна одного примірника 70 сот. (для членів 50 сот.).

3) Чекає нас велика річ: написав Богдан Лепкий (з 10 образками). Ціна одного примірника 50 сот. (для чл. 40 с.).

4) З кривавого шляху Українських Січових Стрільців. Ілюстрована збірка оповідань і описів, зредаґував Др. Осип Назарук. Ціна одного примірника 1 К 20 сот. (для членів 90 сот.).

Висилає за попереднім надісланєм гроший (також в марках) Канцелярія Товариства „Просвіта“ у Львові, Ринок ч. 10. На порто треба долучити 20 сот. (рекомендоване порто 45 сот.).

Видає і відвічає за ред.: Д-р. Севір Голубович. — Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.